

stellen uw getrouwe en gewaagde diensten zeer op prijs.¹ 'Het dwaze was', aldus van Schendel, 'dat Koning die geheel buiten de OD stond' (en ook Oosterhuis) 'op deze wijze kennis nam van de inhoud van berichten, gewisseld tussen de chef-staf en de Nederlandse regering te Londen.'²

Van Schendel liet het er niet bij zitten. Koning kreeg zoveel berichten te coderen en te decoderen dat hij soms de hulp van Rustema uit Middelstum inriep; op aansporing van van Schendel slaagde deze er in, tersluiks alle codegegevens te bemachtigen. Wat dat betrof, kon van Schendel dus zelfstandig gaan zenden. Nu nog een zender! Waarom niet de 'Wolseley'? Die was misschien te repareren. De volgende stap lag voor de hand. Vermoedelijk na overleg met Thijssen eigende van Schendel zich de 'Wolseley' toe - de OD, beter gezegd: Thijssen, kon nu hopen contact met Engeland te kunnen opnemen. Via de 'Zweedse Weg' en Oosterhuis werden de OD overigens spoedig, vermoedelijk in april '43, twee nieuwe Engelse zenders toegezonden, 'Eton III' en 'Eton IV'. Bij de naamgeving was men dus van de automerken op de Britse *Public Schools* overgestapt.

★

Wij hebben in het voorafgaande van het zendverkeer met *MI-6* gesproken. Inderdaad: de technische installaties in Engeland werden door deze Britse geheime dienst beheerd maar hij was in de lente van '43 al tot een goede samenwerking gekomen met de nieuwe Nederlandse dienst die wij reeds noemden: het Bureau Inlichtingen.

Na veel verwarring en moeilijkheden (die wij in deel 9 hopen te schetsen) was dit bureau eind november '42 opgericht. Als eerste hoofd fungeerde reserve-majoor H. G. Broekman die nog deel had uitgemaakt van de 'eerste' OD en die in september '41 de Noordzee overgestoken was. Na korte tijd moest Broekman zich op medische gronden terugtrekken. Hij werd opgevolgd door majoor dr. J. M. Somer onder wiens leiding het Bureau Inlichtingen ('BI') zich tot een uitnemend functionerende dienst zou ontwikkelen. Niet alleen had Somer daar persoonlijk de nodige capaciteiten voor, maar hij had een half jaar langer dan Broekman aan het illegale werk in bezet gebied deelgenomen en bovendien in de spionagesector: hij had een

¹ J. C. Bührmann: 'Het Algemeen Hoofdkwartier maakt bekend' (z.j.), p. 53 (Doc II-340, b-1). ² A. S. M. van Schendel: 'Mijn werkzaamheden en mijn verrichtingen als chef-marconist van de OD en mijn belevenissen in de gevangenis', p. 17.